

האדמו"ר מהאלמין
רבי שלום יהודה גראס שליט"א
חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

ילקוט ניצול הזמן

חלק ג'

לעורר על ניצול החיים העוברים מהר מאד
ותוכחה על עוון ביטול תורה שהוא כנגד כולם

אור הזוהר 153 ★ תמוז תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

וכמה אנחנו שהננו ממש כאין נחשבים לעומתם ברוב גדלות שכלם ורוחב בינתם, ומה שיכלו להשיג בתורה בשעה אחת לא נוכל להשיג בכמה שנים, כמה צריך האדם לזרו ולחזק את עצמו בכל מיני התחזקות וזריזות ולחוס על ימיו ושנותיו שלא יעלו בהבל וריק.

ומצינו בסנהדרין (צ"ז), שאלו את ר' אליעזר הגדול מה יעשה האדם וינצל מחבלי משיח, אמר להם יעסוק בתורה ובחסד וכו'.

והנה ידוע שלפי סימני הגמרא בפרק חלק (סנהדרין) ובפרק בתרא דסוטה, מוכח שימינו אלה המה עקבתא דמשיחא, ועלינו היה א"כ איפוא להתחזק בתורה, כדי להנצל מחבלי משיח. ובעונותינו הרבים נהפוך הוא, כי התגבר עלינו היצר הרע מאד, ומבקש עצות ותחבולות איך ללכדנו בעון בטול תורה. ומעט לפניו העצות והתחבולות שהיו לו במשך גלותנו, אלא חדשות הביא לנו מה שלא עלו על לבנו עד ימינו אלה האחרונים. ולמשל, קריאת עתונים, שנתרבו מאד בזמננו, ורבו כיום מאד הקוראים אותם.

והנה איך לא יבלה האדם הקורא על כל פנים שעה אחת ביום על קריאתם, ולפעמים כיון שהוא נודע לכל כי הוא קורא ויודע חדשות העולם, נמצאים כמה אנשים ששואלים אותו מהנשמע, והוא מתחיל לספר להם מכל דבר ודבר בפרוטרוט, ובין כך וכך הוא מבטל עוד כמה זמן על זה. וישנם עוד הרבה אנשים שלא די להם בקריאת עתון אחד, אלא קוראים שלשה או ארבעה עתונים מכל מין ומין, ומבלים על זה כמה שעות ביום, והנה במשך שנה שלמה יצטרפו כל השעות הללו ויעלו להרבה מאות שעות שעברו עליו בהבל וריק ללא תועלת לא לגוף ואין צריך לומר לנשמה.

וכל זה הוא רק אודות הביטול תורה בעצמו המגיע מקריאת העתונים, והנה מצוי הרבה פעמים שנמצאים בהם דברי ליצנות ולשון הרע זה על זה, ורכילות ומחלוקת אלו עם אלו. ולולא נמצאו קוראים ומקבלים לזה, כי אזי לא הדפיסו אותם. ודבר זה נעלם מכל, שכולם יהיו נתפסים על זה לדין בבואם ליתן דין וחשבון לפני כסא הכבוד:

[ואמרו ז"ל 'אל תקרי הליכות אלא הלכות' אפשר לומר שזה רמז שלא תקרא ותסתכל ב"הליכות" כלומר תהלוכות העולם, שרבים מבטלים זמנם בעיון בחדשות העולם, אלא עסוק ב"הלכות" התורה שהיא קיום העולם, ועל ידה מרבים שלום בעולם. (ר' ידידיה הלוי זילברמן).]

תנן אריב"ל בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף (ר"ל מנודה).

ותנן שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב לצים. וחמור עון ביטול תורה כמו עבודה זרה, גילוי עריות, ושפיכות דמים.

ואמרו רז"ל, כל הצרות שבאו ובאות לעולם הכל הוא בעון ביטול תורה וכשם שתלמוד גדול כנגד כולם - כך עון ביטול תורה כנגד כולם.

וכתיב "לא תרפני עד בלעי רוקי", פירשן רז"ל, ששואלין חשבון ליום הדין אפילו על זמן קצר כדי בליעת הרוק במה הוציאו שצריך שיוציא כל ימיו בתורה ובעבודת ה' או בדבר הגורם לעבודתו ולא עוד.

וכתיב "לא ימוש ספר התורה הזה מפוך והגית בו יומם ולילה", ואמרו צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה אז תתעסק בדברי בטלה תיגע לריק ותלד לבהלה.

"אשרי מי שעמלו בתורה היא היתה אם כל חי ללמד לאדם חוקים ומצות טובים אשר יעשה אותם האדם וחי מי האיש החפץ חיים ידבק בתורה שהיא נותנת חיים ומתקנת את האדם בעצה טובה להיות שלם בדעות וכל מדה טובה לא תחסר כל בה אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה" (פלא יועץ ערך כלילת יופי).

וכתב רבנו החפץ חיים בזכור למרים (פרק כ"ג) וז"ל:

"איתא באבות (פ"ג) ר' טרפון אומר היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים וכו'. הנה התנא ר' טרפון כשראה ששנות האדם מתקצרות והבריות הולכות ונחלשות מדור לדור והחולשה גוברת עליהן, ובראותו את כל זאת וחפץ לזרו את עצמו שלא תתגבר חולשתו עליו, היה אומר וחוזר תמיד מימרא זאת היום קצר, פירוש ימי חיי האדם קצרים, ומה שיכל האדם להשיג בתורה בזמן מועט לפני כמה דורות, הנה לפי חולשת הדור צריך להתייגע על זה זמן רב, והלואי ששיגו. ואם מאמר שהתורה גתקטנה לפי ערך יכולת הדור, על זה אמר והמלאכה מרובה, ר"ל התורה לא נתקטנה, לא נשתנתה ולא נתחלפה ולא נפל דבר קטן ממנה.

והנה אחי ורעי, אם התנא הגדול ר' טרפון אמר בזמנו על עצמו שהיה בהרבה דורות לפנינו בזמן התנאים הראשונים, על אחת כמה

למחרת קראו אביו לחדרו, בדרך חשב בלבו הנער "מה כבר יכול לתת לי אביו? אולי ש"ס מפואר או אולי רמב"ם? או..." "הנה" הושיט לו אביו חבילה עטופה בדיוקנות, ויאמר לו: "עכשיו משאתה בר מצוה רצוני ליתן לך את הדבר היקר ביותר בעולם, הבטח נא לי שתשמרהו כחייך", ויפתח בנו את החבילה וימצא -

שעון יד. ויאמר לו ר' יעקב: "מרגלא בפומיה דר' ישראל סלנטר ז"ל שהזמן הוא החיים, ובזבזו והוא בזבזו חלק מהחיים".

אברך צעיר שאל את בעל האמרי אמת זצ"ל באיזה ספר יקבע את לימודו, הראה לו האמרי אמת על שעונו - "זהו הגדול בספרי מוסר כולם, כל רגע שהולך לאיבוד אינו חוזר לעולם".

הזריו מנצל את כל זמנו, וכבר ענה החתם סופר לשואל כיצד נעשה גאון כל כך? "בחמש דקות!" וכאשר השואל המופתע לא הבין את התשובה בודדעו את התמדת העצומה ועמלו הרב שנים רבות, הוסיף לבאר: באותם חמשי דקות הרגילים להתבזבז אצל רוב בני אדם אני ניצלתי ועל ידי כך זכיתי לכל גדולתי בתורה.. וכבר נאמר בספרים על הפסוק "ואברהם זקן בא בימים" - מעשה באחד שבא לבקר עיר אחד ונכנס תחילה לבית הקברות והסתכל על המצבות וירא והנה על האחת חקוק "פה נטמן פלוני בן פלוני בן שנה" וכו' בשעת פטירתו של הגאון ר' אריה לייב בעל שאגת אריה זצ"ל ביקש שיביאו לפניו גמרות, ויביאו לפניו, ויקח גמרא אחת ויעיין בה ויהפוך דף אחר דף סגר אותה ובקש שיביאו אחרת וכן על זה הדרך.

וירא אחד מן הנוכחים כי רגע פטירתו קרב, ויבקש שיביאו את ספר "מעבר יבוק" (שהוא תפילות וידוים לשעת הפטירה) ויהי כראות את הספר אמר "אין צורך! לא היה לי זמן אפילו לחשוב על עבירה מרוב עסקי בתורה" ואלו היו דבריו האחרונים.

בקלם היו מחנכים ללימוד אפילו רק של 5 דקות. והיה להם "סדר" של 5 דקות בלבד.

כללו של דבר, האדם צריך לידע, שבא לעולם הזה רק לזמן קצוב בשביל תורה ומצות, ועתיד הוא לחזור לעולם העליון לקבל שכרו, וכמו דכתיב (דברים ז' י"א), "אשר אנכי מצוך היום לעשותם". ואמרו חכמינו זכרונם לברכה, היום לעשותם ומחר לקבל שכרם. אכן היצר מפתה לאדם בבחרותו, שעוד יש לו שנים הרבה לחיות, ובאמת טעות היא, כמו שכתבנו למעלה, שכל יום נתן לו מאת הבורא יתברך בחשבון מצמצם וכמו דכתיב (איוב ז' א'), "הלא צבא לאנוש על ארץ", ולא יכול לפטר עצמו ביום זה על ידי יום שאחריו. והאדם בעולם הזה הוא כמו איש, שבא לגור בארץ רחוקה על זמן מיוחד, וכמו דכתיב (תהלים קי"ט י"ט), "גר אנכי בארץ, אל תסתר ממני מצותיך", וצריך לחוס על כל יום ויום, שלא ילך לבטלה.

ואמרתי משל נמרץ על זה, איש אחד, בשביל רב עניותו, עזב מולדתו לנוד בארץ רחוקה (אפריקא וכדומה) כדי להחיות בני ביתו, והיה שם איזה עשרות שנים. והיה עצלן גדול בטבעו והולך בטל

והנה נמצאים הרבה אנשים שאינם קוראים ואינם יודעים מהעיתונים, וגם לאלה מצא היצר הרע תחבולה איך ללכדם בעון ביטול תורה, והוא עישון הסיגארען והפאפיראסען, שחוף מזה שהם מזיקים לגוף כידוע, עוד גורמים היוזק לנשמתו בביטול תורה, כי האדם המעשן יבלה לכל הפחות חצי שעה ביום על תיקונו ועישונו, וכשתרגל בזה אזי כבר קשה לו להמנע מהם, ולפעמים יקרה שבאם יחסר לו פאפיראס אחד יבלה כמה זמן עליו, שילך ויבקש מזה לזה עד שימצא, ועל ידי זה יגרם לו כמה זמן לבטלה. ואם כן במשך שנה כשיצטרפו אלו השעות, יחסרו לו כמה מאות שעות שעברו עליו בביטול תורה.

והנה ידעתי גם ידעתי, שישבו הרבה אנוסים היינו, שלא היה בכחנו להמנע מזה, אבל השאלה תהיה מי גרם לכם שתהיו אנוסים, הלא אתם בעצמכם גרמתם לזה, כי לולא התרגלתם מקודם כי אזי היה נקל לכם להמנע מזה, ואם כן אתם בעצמכם חייבתם בזה. ומסיים התנא (שם במשנה) והפועלים עצלים ובעל הבית דוחק, ר"ל, שאחר כל זה שדיברנו וביררנו שהמלאכה גדולה מאד ועלינו להיות זריזין, מכל מקום אנו רואים להפך שהפועלים עצלים. ובעל הבית דוחק, ר"ל, שלא תאמר שהקב"ה לא איכפת ליה אם ילמד או לא ילמד, על זה אמר ובעל הבית דוחק, שהוא הקב"ה דוחק ואומר כי לקח טוב נתתי לכם תורתו אל תעזבו, ומבקש ממנו שנלך בדרך התורה לטוב לנו, שנוכל לקבל הטוב שיתן לנו, וכמו בעל הבית שזימן קוראים הרבה והכין חלקים לכל אחד ואחד, אם יבאו כל הקוראים אזי מגיע לו נחת רוח מזה, ולהפך אם לא באו הקוראים כמה מהצער והעגמת נפש מגיע לו מזה, כן הוא ממש בענינינו.

וכדאיאת במדרש (קהלת רבה פ"ז), כשברא הקב"ה את אדם הראשון נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן, אמר לו ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הן, וכל מה שבראתי בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תחריב את עולמי, עכ"ל. הרי אנו רואין כי הקב"ה חפץ ומבקש מהאדם שילך בדרך הטוב והישר לטוב לו שיוכל לקבל אח"כ הטוב הצפון לו לעתיד לבוא בגן עדן, עכ"ל.

אמר ריש לקיש, אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר: "זאת התורה אדם כי ימות באוהל" (ברכות טג:).

וביאר הגאון ר' חיים מברסק זצ"ל, ופה אמר: ציירו בנפשכם שיום אחד הוחלט בשמים להרשות לכל הנפטרים לקום למשך שעה אחת מקבריהם, ובאותה שעה רשאים הם לעשות כרצונם.

כשהדבר נודע בעולם הזה, באו כולם לבית הקברות כדי להיפגש עם יקיריהם ולדרוש בשלומם. אך מיד כשהקברים נפתחים, יקומו כל הנפטרים מקברם, וירוצו במהירות כמראה הבזק לבתי המדרש וישבו ללמוד בהתמדה עצומה ונוראה, ולא ירצו להביט ולדבר עם שום אדם בעולם...

זוהי כוונת חכמינו ז"ל "אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה", כלומר, אין דברי התורה מתקיימים אלא רק אצל מי שמתייחס לזמן שברשותו, כמו אותו מת שניתנה לו ההזדמנות לקום מקברו לשעה קלה, והוא רץ לבית המדרש. אבל אותם שמאבדים זמנם היקר בענייני העולם הזה, אין התורה יכולה להתקיים בהם (ואין למו מכשול).

בנו בכורו של הגר"י קמניצקי זצ"ל הגיע ליום הבר מצוה. ויאמר לו אביו שלמחר יתן לו את המתנה היקרה בעולם.

בנו בכורו של הגר"י קמניצקי זצ"ל הגיע ליום הבר מצוה. ויאמר לו אביו שלמחר יתן לו את המתנה היקרה בעולם.

יצר הרע אומר: והא בידך רשות, והבחירה ניתן.

יצר הרע אומר: והא רשעים יצר הרע שופטן.

יצר הטוב אומר: מי כה' אלוקינו בכל קראינו בכל עת ועונה.

יצר הרע אומר: תפילת יחיד אין נשמעת כל השנה.

לא הזמן הוא שעובר על האדם, אלא האדם הוא שנוסע בתוך הזמן (ר' צבי הירש ברודיא).

ותירוץ נוסף היכן מברכים על הזמן מצאתי שכתב הג"ר שמחה זיסל ברוידא זצ"ל, וז"ל:

מדוע חז"ל קבעו ברכה מיוחדת בברכות השחר להודות על הדעת להבחין בין יום ובין לילה?

הנה הקב"ה צמצם את הזמן ממקורו בעליונים, אשר לא שולט בהם הזמן, עד להתהוותו בעולם הגשמי.

על גבורה זו מצדו יתברך אשר יצר בעולמנו את מציאות הזמן, ונתן לבריותיו להכיר ולהבחין בו, נתקנה ברכה זו - "אשר נתן לשכוי בינה להבחין בין יום ולילה".

ולפי זה משמעות הברכה היא הודאה להשי"ת שנתן אפשרות ל"שכוי" - ללב להכיר ולהבחין בבריאת ה"זמן" ומציאותו בעולם הגשמי.

ולפי הפירוש "שכוי" הוא תרנגול, הברכה היא על הפלא הגדול שביצירת הזמן, שאפילו בעל חיים ללא דעת כתרנגול יכול להבחין בטבעו במציאות הזמן.

זאת ועוד כאשר נעמיק ונתבונן נראה שמושג ה"זמן" וההבחנה בו תלויים בדעת האדם.

טבע האדם שהדבר הראשון שבו באים לידי ביטוי הזקנה והחלשות כח השכל הוא איבוד הכושר בהבחנת הזמן.

ונראה שהסיבה לכך היא משום שבריאת הזמן עובדת בניגוד למציאות האמיתית המחולטת (וכפי שהדבר בעולמות העליונים, שבהם לא קיים המושג זמן כלל), רק מגודל גבורת ה' התאפשר צמצום הזמן עד להתהוותו במציאות בבריאה הגשמית.

ולכן רק על ידי כלי הדעת וההבנה יכול האדם להשיג את היצירה המופלאה של הזמן.

אך כאשר הוא מתחיל לאבד את כח דעתו, שוב אינו מכיר ומבחין במציאות הזמן (שם דרך).

העולם הזה מכונה "יום קצר" והעולם הבא הוא "יום שכולו ארוך" וכל הזמן של כל העולם כולו, מה שהיה ומה שיהיה כולו אין ואפס נגד יום אחד, ואפילו נגד רגע אחת של עולם הבא ושם אין שום זמן, כי הוא בחינת למעלה מן הזמן.

מילותיו האחרונות של הגאון הר' שמשון דוד פינקוס זצ"ל בשיעורו האחרון עלי אדמות, זמן קצר בטרם עלותו בסערה השמימה היו - "מה זה רגע של חיים, מה יכול להביא לך רגע של חיים, זה נקרא..." קול גדול ולא יסף.

ואז היה צריך ללכת, ויבקשהו הנוכחים שישאר וימשיך שיעורו ויאמר: "אני ממחר, כל רגע בעוה"ז שוה נצח!"

בהזמנות אחרת אמר:

לנו, כיהודים, ישנו מבט על החיים לגמרי אחר ממבטם של הגויים. אין לשער ולתאר ערכו של רגע אחד של חיים!

בתמידות. ופגשו איש אחד ממכיריו מעירו ושאלו, למה אתה הולך בטל ולא תראה להשתכר, שעל זה היתה נסיעתך? והשיב לו, מה תתפלא עלי, עוד יש לי שהות, כי מיום ביאתי לפה הוא עדין רק כעשרים שנה. ויען רעהו ויאמר לו, האם חסר דעה אתה? אפלו אם היית אורח פה והיית הולך בטל בתמידות, גם כן אין זה דרך ישר לפני איש, כידוע לכל, ובפרט שאתה גר פה ועזבת ארץ מולדתך לבוא פה ולהשתכר מעט ולחזור למקומך, היה לך להתבונן על כל יום ויום לחפש איזה דבר להשתכר באשר תמצא, ולא ילך שום יום לבטלה, ואתה משיב שאתה בסך הכל פה עשרים שנה? תשובה כזו היא שיכת לשוטים ולא לאנשים.

והנמשל מובן מאליו, נשמת האדם, כשהורדה לארץ, היא כמו גר ממש, [מה שאין כן בשמים היא כמו תושב, כמו שכתוב (תהלים ל"ט א'), "גר אנכי עמך, תושב ככל אבותי"] שבא לגור פה כדי להשיג תורה ומצות, כי למעלה בשמים אינו יכול להשתכר מאומה, ונקצב לו זמן מיוחד על זה, ואחר כך לחזור למקור שרשו למעלה ולצרר שם בצרור החיים את ה' אלקיו.

וצריך להתבונן על כל יום ועל כל שעה ושעה מיום היותו לאיש, שלא תהיה גרותו בעולם הזה לבטלה. וזהו שאמר הכתוב, "גר אנכי בארץ [הינו לזמן קצוב], אל תסתר ממני מצותיך". והאיש שמישב, עדין אני כבן עשרים או כבן שלשים ויש לי שהות, הוא בתשובתו כמו החכם הבטלן הנזכר לעיל (שמירת הלשון ח"ב פכ"ט).

ומשמירת הזמן - הוא הדיוק בזמנים, שלא לאחר את המועד ואל תאמר לכשאפנה אשנה, ואם לא עכשיו אימתי?

וכל ענין היהדות וסדר יומו של היהודי מושתת על יסוד הזמן הכל מנוהל ותלוי בזמן וכן מברכין "מקדש ישראל והזמנים".

זמן קריאת שמע, זמן תפילה, שחרית מנחה וערבית, סוף זמן אכילת זמן ביעור חמץ וכו' וכו', ואין אחד נכנס לתחום חבירו וכמ"ש "זמן תורה לחוד וזמן תפילה לחוד".

וכבר אמר גדול אחד: "מותר להתפלל מנחה לפני צאת הכוכבים..."

וחז"ל לימדונו את דרכי המלחמה נגד היצר היצר הרע וציוו שירגיזו האדם את יצרו הטוב על יצרו הרע והנה דוגמא של ויכוח בן יצה"ט ויצה"ר בנושא ביטול תורה ותפילה:

יצר הטוב אומר: אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש!

יצר הרע אומר: ולמה תחשוש הלא אין שכר ואין עונש!

יצר הטוב אומר: אל תרשע הרבה.

יצר הרע אומר: אל תהי צדיק הרבה.

יצר הטוב אומר: סחור סחור אומרים לנזירא.

יצר הרע אומר: לעולם ימכור אדם עצמו לעבודה זרה.

יצר הטוב אומר: כל המכוון בתפילות בידוע שהיא מקובלת מהרה.

יצר הרע אומר: לעולם יתפלל אדם תפילה קצרה..

יצר הטוב אומר: כל מה שאתה מסגל במצות ותורה להטיבך באחירתך.

יצר הרע אומר: עת לעשות לה' הפרו תורתך.

יצר הטוב אומר: ולעבדו בכל לבבכם זו תפילה שבלב.

יצר הרע אומר: והא תפילה מביא כאב לב.

יצר הטוב אומר: ותבחר לשון ערומים אמירא שפירא.

אפילו על אדם המוגדר כ"צמח" רח"ל מחללים את השבת כדי להציל עוד רגע אחד של חיים. כי הגדרת כל רגע של חיים היא נצח.

פעם הגיע יהודי אל אדם גדול, ואמר לו שהוא מדוכא. אמר לו הרב:

בפעם הראשונה בחייך ניתנת בידך האפשרות לקיים מצות 'והי בהם' - פשוט לחיות!

כשלושים השנים הראשונות שלך חייית עם מטרה - ללמוד, לעשות חסד וכו'.

כעת זו הפעם הראשונה בחייך שתחיה אך ורק על מנת לחיות"... הוא התחיל לחייך ואמר: "כבוד הרב צודק!"

בהלכה מובא שאם מוצאים ברחוב תינוק וחייו בסכנה, אף שוו עיר רובה עכו"ם, לוקחים אותו הביתה ומגדלים אותו, כי במה שנוגע לפיקוח נפש ההלכה היא שאין הולכים אחר הרוב, ואף מחללים עליו את השבת. כל יהודי, ואפילו הצדיק הגדול ביותר, יחלל עליו שבת.

והנה ישנו בגמ' טעם בענין היתר חילול שבת במצב של פיקוח נפש:

'אמרה תורה: חלל עליו שבת אחד, כדי שישמור שבתות הרבה' (שבת קנא ע"ב).

אך כאן, הרי מבחינת ההלכה התינוק אינו יהודי, ואעפ"כ ישנה אפשרות רחוקה שזהו רגע של חיי יהודי, וכיון שכך - מחללים עליו את השבת!

מה נעמו ימי אנוש עלי חלד
 ימיו כצל עובר, כצל עוף הפורח
 כל רגע ורגע ספור ונמנה
 אין מעשה המצות והלימוד כי אם בארץ
 לכן נצל את הזמן להדבק בחיי נצח

ברוך ה' אלקי ישראל אשר עד כה עזרני, אהללנו בתודה והלל, גבורותיו ונפלאותיו מי ימלל ומאת פניו אבקש ואתפלל להטות לבבנו אליו ולשמור מצותיו כל הימים לרבות הליל. ובקרוב בימנו תושע יהודה וישראל, חברים לקדש את שמו הגדול לעיני כל חי, אשר מפשענו מחולל. ויזכנו לקיים את כל הכתוב פה, ולזכות לראות בנחמת ציון ובבנין ירושלים ובית הבחירה בגאולה השלימה, אשר בה נזכה להדבק בו יתברך בתכלית במהרה בימינו אמן.

שיר "מוסר הזמן" נתהבר ע"י ר' יהושע העליר מהבר "דברי יהושע" ו"חוסן יהושע" ועוד

<p>א. מאון יקר, לא יחקר, - אכזב אחרינו. בחלבו ישוב לחלק הכבוב, - שפחה נחלתו. שמעה שאת בינה אבר, תסבר בחלבו אונסק שבר.</p>	<p>ב. עת העוברת איננה הוצרת - אבאל ונרצב. תשוב הכבאיים באן החיים - אישר באצב. שמעה שאת בינה אבר, המאון יקר אצב ונבר.</p>	<p>ג. מאון יקר מאב כל בסעון איו התעורר עיניך והנה הוא אחריך. שמעה שאת בינה אבר, המאון יקר נצל עובר.</p>
<p>ד. כ"א' נשוכיה בטהרה נצרה יוס וילי. צבה ונקיה תשוב לאביה בחוב חיל. שמעה שאת בינה אבר, שסוכבת חיקך תאיצ צבר.</p>	<p>ה. מכס יקיה חקוס אורה נשמחת חצובה. יצה אנשיה שכן באויה - באל ערבה שמעה שאת בינה אבר אנשמתי חיים אוק חבר.</p>	<p>ו. חפניס פ"ח ישאלו חו אבורסי תבא אשוא תתפי בחלום תעופי - יגיע הבא. שמעה שאת בינה אבר תפאות חלב - אחוצת קבר.</p>